Suomen Varustamot
Rederierna i Finland
Finnish Shipowners' Association

Liikenne- ja viestintävaliokunta
liv@eduskunta.fi

Lausunto hallituksen esityksestä valmiuslain ja asevelvollisuuslain muuttamisesta HE 63/2022

Suomen Varustamot kiittää mahdollisuudesta saada lausua hallituksen esityksestä HE 63/2022. Lausunnonantaja lausuu vain valmiuslakiin ehdotetuista muutoksista eikä ota lausunnossa miltään osin kantaa asevelvollisuuslakiin ehdotettuihin muutoksiin.

Valtaosa Suomen ulkomaankaupan tavaravirroista kulkee meriteitse. Vuonna 2019 merikuljetusten osuus kaikista ulkomaankaupan tavarakuljetuksista oli 85 % (vienti 92 % ja tuonti 78 %). Kriisitilanteissa yhteyden maailmalle turvaavat Suomen lipun alla kulkevat jäävahvisteiset alukset, jotka on miehitetty olosuhteet tuntevalla miehistöllä. Suomen Varustamot ry:n jäsenvarustamot hoitavat Suomen lipun alla kulkevan ulkomaanliikenteen. Suomen Varustamot ry:n jäsenvarustamoilla on tällä hetkellä yhteensä 112 alusta. Kyseiset alukset muodostavat Suomen huoltovarmuuden rungon normaalioloissa ja poikkeusoloissa.

Lausunnonantaja kannattaa hallituksen esitystä. Nykyaikaiset kriisit ja uhat ovat monimuotoisia ja hallituksen esitys parantaa merkittävällä Suomen mahdollisuuksia toimia näitä uhkia vastaan ja siten esitys parantaa Suomen turvallisuustilannetta.

Monimuotoiset kriisit ja hybridiuhat ovat suuri riski varustamotoiminnalle ja alusten turvallisen navigoinnin varmistamiselle. Lausunnonantaja pyytää lainsäätäjää varmistamaan, että viranomaisilla on valmiit ja selkeät toimintamallit ja vastuunjako, jotka tukevat aluksen turvallista kulkua uhkaavien tilanteiden ennakoimisen ja tilanteen hoitamisen, mikäli alusten turvallinen kulku ennakoinnista huolimatta vaarantuu. Varustamoiden tulee saada yhteyspiste, josta ne saavat ohjeita mahdollisessa kyberhyökkäyksessä tai sellaisen hyökkäyksen uhatessa.

Poikkeusolojen aikana ja muutenkin epävarmoina aikoina Suomen lipun alla kulkevat alukset ja alusten suomalainen omistus ovat yhteiskuntamme toiminnan ja talouselämän kannalta avainasemassa. Muiden maiden alusten saaminen turvattomalle merialueelle ei välttämättä onnistu. On riskinä, että muiden maiden lipun alla kulkevat alukset siirtyvät liikennöimään muille, turvallisimmille ja matalariskisimmille alueille, eivätkä enää

suorita Suomen elinkeinoelämän ja Suomen huoltovarmuuden kannalta tärkeitä kuljetuksia. Sodanvaara-alueilla jo vakuutusmaksut nousevat niin korkeiksi, että alusten ei kannata tulla sellaiselle alueelle. Suomalaisella vakuutustakuujärjestelmällä taataan suomalaisten alusten ja niiden lastin vakuutusmaksut jo Suomen lipun perusteella. Ulkomaalaisen aluksen vakuutusmaksut taataan vain tarveharkinnan jälkeen, kun on arvioitu, kuljettaako ulkomaalainen alus Suomen kannalta erityisen tärkeää lastia.

Lausunnonantaja kannattaa hallituksen esitystä. Lausunnonantaja pyytää lainsäätäjää kuitenkin tarkentamaan 128 §:ssä säädettyä vahingonkorvausmenettelyä. Lausunnonantaja muistuttaa, että sen jäsenvarustamoiden alukset ovat poikkeusolojen päätyttyä merkittävässä asemassa Suomen yhteiskunnan elonkelpoisuuden ja kansalaisten toimeentulon varmistamisessa. Alusten ja varustamoiden toimintakyvyn varmistamisesta ja mahdollisimman nopeasta palautumisesta pitää huolehtia. Suomen Varustamot ymmärtää hallituksen esityksen 128 §:n tavoitteen mutta pyytää kuitenkin, että vahingonkorvauksen arvioinnissa sääntelyä tarkennetaan nyt esitetystä.

Helsinki 10.5.2022
Suomen Varustamot ry

Maija Mattila
OTM